

**Μνημόνιο Ενεργειών
Δημοτικών Αστυνομικών**

Ανάλυση Αρμοδιοτήτων άρθρων 3, 4 & 5
Ν.5003/2022

Συγγραφική Ομάδα

Κωνσταντίνος Τριανταφύλλου

Ιωάννης Μπαλατσός

Δημήτριος Βούκατας

Παναγιώτης Τριανταφύλλου

Χρήστος Παπαντώνης

*Δικαιοσύνη είναι η αρετή της γυμνίας,
που απονέμει στον καθένα όσα του αξίζει..
Αριστοτέλης «Περί Αρετής»*

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
www.proanakrisi.gr

Τριανταφύλλου Κωνσταντίνος / Αστυν. Υποδ/ντης εα
Τηλέφωνο: 6972 843 809
email: kon.triantafillou.kar@gmail.com

Ιωάννης Μπαλατσός / Αστυνόμος Β΄
Τηλέφωνο: 6986 168035
email: ioannisbalatsos@gmail.com

Δημήτριος Βούκατας / Αστυνόμος Β΄
Τηλέφωνο: 69734 16748
email: dimitrisvoukatas@gmail.com

Τριανταφύλλου Παναγιώτης / Υπαρχιπυροσβέστης
Τηλέφωνο: 6970772217
email: panostriantafullou11@gmail.com
ιστοσελίδα: www.proanakrisi.gr

Παπαντώνης Χρήστος / Μηχανικός Λογισμικού
Τηλέφωνο: 6987988243
email: papantonisc@hotmail.com

© Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή καθ' οιονδήποτε τρόπο εκμετάλλευση του παρόντος έργου, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια των δικαιούχων.

Το έργο έχει αποκλειστικώς ενημερωτικό και επιστημονικό χαρακτήρα και δεν υποκαθιστά την ισχύουσα νομοθεσία ή εξειδικευμένη νομική συμβουλή.

Τα αναφερόμενα ονόματα, πρόσωπα, τόποι και περιστατικά χρησιμοποιούνται για παραδειγματικούς σκοπούς· οποιαδήποτε ομοιότητα με πραγματικά γεγονότα είναι τυχαία.

Πρόλογος

Η πολυετής μάχιμη εμπειρία μου, η ενασχόλησή μου με την εκπαίδευση ως Προϊστάμενος Γραφείου Σπουδών του Τμήματος Δοκίμων Αστυφυλάκων Καρδίτσας και Καθηγητής αστυνομικών μαθημάτων, καθώς και η συγγραφική και επαγγελματική μου πορεία, σε συνδυασμό με τη διαρκή συνεργασία και επαφή με συναδέλφους, ανέδειξαν την ανάγκη δημιουργίας ενός σύγχρονου και πρακτικού βοηθήματος για τη Δημοτική Αστυνομία.

Το «Μνημόνιο Ενεργειών Δημοτικών Αστυνομικών», που εκπονήθηκε από την ομάδα εργασίας της ιστοσελίδας www.proanakrisi.gr, έχει ως σκοπό να συγκεντρώσει, με απλό και κατανοητό τρόπο, τις βασικές γνώσεις και οδηγίες που απορρέουν από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και ιδίως από τον Ν. 5003/2022, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση του προσωπικού.

Η ένταξη των Δημοτικών Αστυνομικών στους Ειδικούς Ανακριτικούς Υπαλλήλους ενισχύει τον ρόλο τους, αλλά ταυτόχρονα αυξάνει τις ευθύνες τους, σε ένα ιδιαίτερα σύνθετο και απαιτητικό νομικό περιβάλλον. Η ανάγκη ορθής εφαρμογής πλήθους διατάξεων καθιστά αναγκαία την ύπαρξη ενός αξιόπιστου και εύχρηστου εργαλείου.

Το παρόν εγχειρίδιο φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα πρακτικό σύμμαχο στην καθημερινή άσκηση των καθηκόντων των Δημοτικών Αστυνομικών, παρέχοντας σαφείς κατευθύνσεις και άμεσες λύσεις.

Καρδίτσα, 15 Μαΐου 2026

Για την ομάδα εργασίας

Τριανταφύλλου Κωνσταντίνος

Αστυν. Υποδιευθυντής ε.α.

Ευχαριστίες

Η συγγραφική ομάδα του παρόντος έργου εκφράζει τις θερμές της ευχαριστίες προς τη Διεύθυνση Δημοτικής Αστυνομίας Αθηνών για την εμπιστοσύνη που επέδειξε στο πρόσωπο της ομάδας και για την ουσιαστική συμβολή της στην αξιοποίηση του παρόντος εγχειριδίου ως εργαλείου επαγγελματικής ενημέρωσης και κατάρτισης του προσωπικού της.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται στον Κωνσταντίνο Γρ. Αδάμο, Δικηγόρο παρ' Αρείω Πάγω, για την ουσιαστική και καθοριστική συμβολή του στη νομική υποστήριξη και την επιστημονική πληρότητα του βιβλίου.

Εισαγωγή

Η Δημοτική Αστυνομία αποτελεί έναν σύγχρονο και ουσιαστικό θεσμό για την εύρυθμη λειτουργία των πόλεων, συμβάλλοντας καθοριστικά στην εφαρμογή της πολιτικής της τοπικής αυτοδιοίκησης και στην καθημερινή εξυπηρέτηση των πολιτών. Η σημασία της αποτυπώνεται και στη λειτουργία αντίστοιχων θεσμών σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.



Μέχρι το 2022, το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο καθοριζόταν κυρίως από τον Ν. 3731/2008, ο οποίος, παρά τη συμβολή του, αποδείχθηκε ανεπαρκής να καλύψει τις σύγχρονες ανάγκες των πόλεων. Η ύπαρξη παρωχημένων ή ανεφάρμοστων αρμοδιοτήτων, καθώς και η έλλειψη σαφούς και λειτουργικού σχεδιασμού, ανέδειξαν την ανάγκη για ένα νέο, ενιαίο και πιο αποτελεσματικό ρυθμιστικό πλαίσιο.

Η ανάγκη αυτή καλύφθηκε με τη θέσπιση του Ν. 5003/2022, με τον οποίο επιχειρείται η συνολική αναδιοργάνωση της Δημοτικής Αστυνομίας. Ο νόμος αυτός επαναπροσδιορίζει τις αρμοδιότητές της, οργανώνει εκ νέου τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού της και διαμορφώνει ένα συνεκτικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας.

Κεντρικό στοιχείο του νέου πλαισίου αποτελεί η σύνδεση των αρμοδιοτήτων της Δημοτικής Αστυνομίας με τον πληθυσμό και τη στελέχωση κάθε δήμου, μέσω κατηγοριοποίησης των δήμων και αντίστοιχης κατανομής αρμοδιοτήτων. Παράλληλα, ρυθμίζονται ζητήματα εκπαίδευσης, ιεραρχίας, εξοπλισμού και άσκησης καθηκόντων ειδικού ανακριτικού υπαλλήλου, ενώ προβλέπεται και η δυνατότητα διαδημοτικών συνεργασιών για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών.

Η αναδιοργάνωση αυτή έχει ως τελικό αποδέκτη τον πολίτη, επιδιώκοντας την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την ενίσχυση της ασφάλειας και της νομιμότητας στον αστικό χώρο.

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΝΑΚΡΙΣΗΣ

Εκκίνηση ποινικής δίωξης	11
Έγκληση	12
Διάδικοι στην ποινική δίκη – δικαιώματα (ύποπτος, κατηγορούμενος, παριστάμενοι για την υποστήριξη της κατηγορίας)	12
Εκθέσεις	14
Τρόπος συμπλήρωσης δελτίων παραβάσεων	15
Αυτόφωρο έγκλημα	16
Ενέργειες επί αυτοφώρου πλημμελήματος ή κακουργήματος	16
Προανάκριση	17
Σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου	18
Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας	20
Ταυτοποίηση φυσικών προσώπων, ταυτοπροσωπία ανηλίκων	21
Βασικές έννοιες ποινικού δικαίου	21
Οι βαθμίδες της έννοιας του εγκλήματος	22
Οι διακρίσεις των εγκλημάτων	22
Η προσταγή	23
Η άμυνα	23
Η κατάσταση ανάγκης που αίρει το άδικο	24
Βία κατά υπαλλήλων και δικαστικών προσώπων	26
Διατάραξη λειτουργίας υπηρεσίας - διατάραξη ή διακοπή πλειστηριασμού	28
Απέιθεια	30
Φθορά ξένης ιδιοκτησίας	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ

Γνήσιο υπογραφής	35
Έκθεση αυτοψίας κατάληψης δημοσίου κτήματος	36
Έκθεση αυτοψίας χορήγησης βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας	37
ΑΦΙΣΟΚΟΛΛΗΣΗ - ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	38
Διοικητικές κυρώσεις	41
Παραβάσεις σε βαθμό πλημμελήματος	42
Δελτίο παράβασης για αφισοκόλληση	43
Δελτίο παράβασης για υπαίθρια διαφήμιση σε πινακίδες δημόσιας πληροφορήσης	43
Έκθεση ελέγχου παράνομης υπαίθριας διαφήμισης	45
ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ, ΘΕΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ-	
Επιχειρήσεις τροφίμων & ποτών	47

Επιχειρήσεις λιανικής διάθεσης τροφίμων και ποτών	47
Επιχειρήσεις Μαζικής Εστίασης	48
Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών Υγειονομικού Ενδιαφέροντος	48
Γνωστοποίηση λειτουργίας επιχείρησης	48
Γνωστοποίηση λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος, θεάτρων και κινηματογράφων	48
Κυριότερα είδη ελέγχου	49
Χρήση μουσικής και χρήση μουσικών οργάνων	49
Στέρψη άδειας παράτασης χρόνου χρήσης μουσικής	50
Υπέρβαση χρόνου χρήσης μουσικής, Δελτίο παράβασης	50
Τήρηση Κοινής Ησυχίας	51
Ηχορύπανση	52
Μηχανήματα αυτόματης παρασκευής - διάθεσης τροφίμων και ποτών	54
Περίπερα	55
Αίθουσα πελατών, τραπεζοκαθίσματα	55
Χρήση τηλεόρασης ή ραδιοφωνικής εγκατάστασης (συμβατικής ή διαδικτυακής)	56
Στεγασμένοι ή και Υπαίθριοι χώροι Εκδηλώσεων	56
Κινητές Καντίνες	56
Έκθεση ελέγχου καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος	58
Έκθεση ελέγχου κέντρων διασκέδασης	60
Έκθεση ελέγχου Αστυνομικής Διάταξης 3/96 περί κοινής ησυχίας	61
Αρχεία Επιχειρήσεων	62
Απλούστευση ρυθμίσεων για την άδεια κοινοχρήστου χώρου	59
Κατάληψη κοινόχρηστων χώρων	62
Άρση κατάληψης κοινόχρηστων χώρων	63
Έκθεση ελέγχου κατάληψης κοινόχρηστων χώρων	64
Πρακτικό απομάκρυνσης αντικειμένων και εντολή άρσης αυθαίρετης κατάληψης	66
Κινηματογράφοι - θέατρα	67
Εκμισθώσεις μοτοποδηλάτων και ποδηλάτων	67
Έκθεση ελέγχου κινηματογράφου	68
Έκθεση ελέγχου καταστημάτων ενοικίασης ποδηλάτων και μοτοποδηλάτων	70

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ώρες λειτουργίας των καταστημάτων και εργασίας του προσωπικού τους	72
Ωράριο εμπορικών καταστημάτων και καταστημάτων παροχής υπηρεσιών στον καταναλωτή	73
Προαιρετική λειτουργία εμπορικών καταστημάτων και καταστημάτων παροχής υπηρεσιών στον καταναλωτή τις Κυριακές	74
Κανόνες ρύθμισης της αγοράς προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών	75
Έκθεση ελέγχου λειτουργίας επιχείρησης	77

ΕΓΚΑΤΕΛΕΛΛΗΜΕΝΑ ΟΧΗΜΑΤΑ

Έκθεση αυτοψίας εγκαταλεημένου οχήματος	79
	82

ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΖΩΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΡΓΟΣ»	83
Ποινικές κυρώσεις	83
Παθητική κακοποίηση	86
Διοικητικές κυρώσεις	87
Πρόσβαση σε παραλίες	94
Σκύλοι βοήθειας και ζώα θεραπείας	94
Έκθεση ελέγχου για παραβάσεις ζώων συντροφιάς	96

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΤΙΚΑΠΝΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Φορείς προστασίας και ελέγχου	98
Ρυθμίσεις για τα προϊόντα καπνού	98
Παραβάσεις που αφορούν το κάπνισμα	100
Πίνακας επιβαλλόμενων προστίμων στους υπευθύνους των κατ/των για πώληση προϊόντων καπνού και αλκοόλ σε ανήλικους	105
Πίνακας επιβαλλόμενων προστίμων στους διαφημιστές και διαφημιζόμενους	106
Υπόδειγμα πράξης επιβολής προστίμου (σε πελάτη καταστήματος που κάπνιζε)	108
Υπόδειγμα πράξης επιβολής προστίμου (σε υπεύθυνο καταστήματος που επέτρεψε πελάτη να καπνίζει)	109
Υπόδειγμα πράξης επιβολής προστίμου (σε υπεύθυνο καταστήματος για σταχτοδοχεία σε τραπέζια)	110
Ηλεκτρονικό τσιγάρο	111
Ποινικές κυρώσεις για την προστασία ανηλίκων από προϊόντα καπνού και αλκοόλ	112

ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ

Κατηγορίες αδειών	113
Εργασίες για τις οποίες δεν απαιτείται οικοδομική άδεια ή έγκριση εργασιών μικρής κλίμακας	113
Έκδοση οικοδομικών αδειών σε εκκλησιαστικά ιδρύματα	116
Ιδιωτικοί ιεροί ναοί	117
Εκτέλεση οικοδομικών εργασιών	117
Αυθαίρετες οικοδομικές εργασίες	117
Ποινικές κυρώσεις αυθαίρετων κατασκευών, Οικειοθελής κατεδάφιση	118
Φθορές σε οικοδομή από οικοδομικές εργασίες	118
Υποχρέωση επώνυμης καταγγελίας	119
Έλεγχος επικίνδυνων οικοδομών	119
Δελτίο αναφοράς επικίνδυνων οικοδομών	121
Ενέργειες δημοτικών αστυνομικών σε περίπτωση αυθαίρετης κατασκευής	122
Υποβολή μηνύσεως	124
Παιδότοποι	125
Αρμόδιες Αρχές για την Χορήγηση Άδειας ίδρυσης και λειτουργίας παιδότοπου - Ελεγκτικά όργανα	125
Υποχρεώσεις υπευθύνων λειτουργίας	126
Διαδραστική ψυχαγωγική δραστηριότητα «escape room»	126

Έκθεση λειτουργίας παιδότοπου	127
Έκθεση ελέγχου δωματίων απόδρασης «escape room»	129
	126
ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΑΣΙΜΟ ΚΑΙ ΠΛΑΝΟΔΙΟ - ΛΑΪΚΕΣ ΑΣΚΗΣΗ	131
ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	
Βασικές Ενέργειες Ελέγχου Υπαίθριου Εμπορίου	131
Ποινικές κυρώσεις	132
Διοικητικές κυρώσεις	133
Υπόδειγμα έκθεσης βεβαίωσης παράβασης	136
Υπαίθριες ψυχαγωγικές δραστηριότητες	137
Έκθεση ελέγχου ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων	138
Κυριακάτικες αγορές, εμποροπανηγύρεις	140
Λούνα παρκ, τσίρκο, παγοδρόμια	141
Έκθεση ελέγχου ψυχαγωγικών παιγνίων με παιγνιόχαρτα	142
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	143
Πίνακας παραβάσεων	145
Υπόδειγμα φύλλου ελέγχου καθαρισμού ιδιοκτησιών προς αποτροπή κινδύνου πρόκλησης πυρκαγιάς	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ	
ΤΡΟΧΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	147
Τροχονομικός έλεγχος, Σχέση τροχονόμου - παραβάτη	148
Βασικές Υποχρεώσεις οδηγών	148
Πρακτικές συμβουλές κατά τη διενέργεια τροχονομικών ελέγχων	150
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ	
ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	152
Άρθρο 3 - Πεδία εφαρμογής	153
Άρθρο 4 - Ορισμοί	153
Άρθρο 6 - Υποδείξεις και σήματα που δίνουν οι τροχονόμοι	159
Άρθρο 7 - Ρυθμιστικές Πινακίδες	159
Άρθρο 8 - Οριζόντια σήμανση οδών, υποχρεώσεις οδηγών	161
Άρθρο 9 - Φωτεινή σηματοδότηση για την κυκλοφορία οχημάτων	161
Άρθρο 12 - Σήμανση Ισόπεδων Σιδηροδρομικών Διαβάσεων	164
Άρθρο 13 - Σήμανση των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς	164
Άρθρο 14 - Εγκατάσταση μέσων σήμανσης και σηματοδότησης	165
Άρθρο 15 - Επιγραφές – Διαφημίσεις	166
Άρθρο 16 - Κανόνες οδικής συμπεριφοράς	168
Άρθρο 17 – Οδηγοί	169
Άρθρο 19 - Εκπομπές ρύπων, θόρυβοι κ.λπ.	170
Άρθρο 20 - Θέση επί της οδού	171
Άρθρο 23 - Ταχύτητα και απόσταση μεταξύ οχημάτων	172
Άρθρο 31 - Ισόπεδες σιδηροδρομικές διαβάσεις	172

Άρθρο 38 - Στάση και στάθμευση	174
Άρθρο 42 - Κανόνες κυκλοφορίας πεζών	180
Άρθρο 43 - Συμπεριφορά των οδηγών προς τους πεζούς	182
Άρθρο 49 - Ειδικές υποχρεώσεις οδηγών και πεζών προς τα αστυνομικά όργανα	185
Άρθρο 51 - Εργασίες και εναπόθεση υλικών στις οδούς	186
Άρθρο 52 - Κατάληψη τμήματος οδού και πεζόδρομου	187
Άρθρο 55 - Μέτρα ρύθμισης οδικής κυκλοφορίας.	188
Άρθρο 90 - Τεχνικός έλεγχος οχημάτων	189
Άρθρο 92 - Άδεια κυκλοφορίας οχημάτων	190
Άρθρο 94 - Πινακίδες αριθμού κυκλοφορίας αδειες ικανότητας οδήγησης	191
Άρθρο 98 - Κατηγορίες αδειών οδήγησης αυτοκινήτων τρίτροχων οχημάτων και μοτοσυκλετών	192
Άρθρο 103 - Έγγραφα τα οποία πρέπει να φέρει ο οδηγός	195
Άρθρο 106 - Επιβολή διοικητικών μέτρων	196
Άρθρο 107 - Επιβολή προστίμων από Αστυνομικά Όργανα	196
Άρθρο 108 - Κατηγοριοποίηση παραβάσεων	198
Άρθρο 110 - Υποτροπή - Σύστημα ελέγχου συμπεριφοράς οδηγών	198

ΕΛΑΦΡΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ (Ε.Π.Η.Ο.)

Άρθρο 4 - Ορισμοί, Άρθρο 24 - Όρια ταχύτητας	200
Άρθρο 38 - Στάση και στάθμευση ελαφρών Ηλεκτρικών Οχημάτων	201
Άρθρο 44 - Ειδικό κανόνες	203
Άρθρο 63 - Τροχοπέδηση, Άρθρο 80 - Φώτα	205
Άρθρο 85 - Μηχανισμοί, εξαρτήματα και συσκευές	206
Άρθρο 86 - Ειδικές διατάξεις	206
Άρθρο 103 - Έγγραφα που πρέπει να φέρει ο οδηγός	206

ΚΑΡΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΥΣΑΕΡΙΩΝ

Αυθαίρετη κατάληψη δημόσιων χώρων για στάθμευση - Παρκαδόροι	207
Εφοδιασμός Οχημάτων με αντιολισθητικές αλυσίδες	208

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Διοικητικό πρόστιμο - Υπόδειγμα TP-24,	209
Οδηγίες συμπλήρωσης	210
Παραβάσεις σε βαθμό πλημμελήματος Κ.Ο.Κ	211
Οδήγηση μοτοσυκλέτας ενώ η άδεια είχε αφαιρεθεί	212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ

Αναγγελία Συμβάντος, Ενέργειες Ανακριτικού υπαλλήλου Αστυνομίας	217
Υποχρεώσεις οδηγών υπηρεσιακών οχημάτων Διενέργεια Ε.Δ.Ε.	219
Αστική και Ποινική Ευθύνη	220
Σχέδιο αναφοράς οδηγού	221
Βιβλιογραφία	222

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

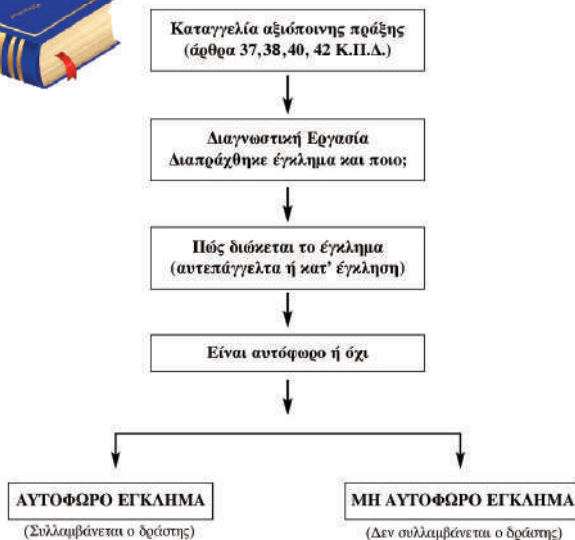
www.proanakrisi.gr



ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗΣ

Ν.4620/2019, Ν.4637/2019, Ν.4745/2020, Ν.4947/2022, Ν.5172/2025,
Ν.5090/2024, Ν.5282/26

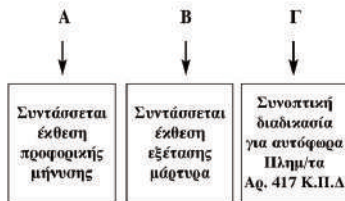
Κώδικας Ποινικής Δικονομίας



Ενεργείται προανάκριση: Αυτεπάγγελτα
Με παραγγελία Εισαγγελέα

Δεν ενεργείται προανάκριση:
Σύνταξη έκθεσης προφορικής
μηνύσεως ή εκθέσεως εξέτασης
μάρτυρα και υποβολή στον κ.
Εισαγγελέα.

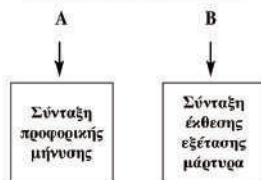
ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗΣ



Ενεργείται προανάκριση

- Με παραγγελία Εισαγγελέα
- Αν υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗΣ



ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΞΗΣ

Αρμόδιος για την κίνηση της ποινικής δίωξης είναι ο εισαγγελέας (άρ. 27 ΚΠΔ)
Η γνώση του εισαγγελέα για την τέλεση μιας αξιόποινης συμπεριφοράς μπορεί να προκύψει με τους εξής τρόπους (άρ. 37 ΚΠΔ):
-Υποβολή **έγκλησης** (άρ. 50 ΚΠΔ)
-Υποβολή **μήνυσης** (άρ. 42 ΚΠΔ)
-Υποβολή **αναφοράς**
-Υποβολή **αίτησης** (άρ. 41 ΚΠΔ)
-Ανακίνωση από ανακριτικούς ή άλλους δημοσίους υπαλλήλους για την τέλεση αξιόποινης πράξης (άρ. 38 ΚΠΔ)
-Ιδία γνώση του εισαγγελέα

Στα κατ' έγκληση διωκόμενα αδικήματα: για την εκκίνηση της ποινικής διαδικασίας απαιτείται υποβολή **έγκλησης από τον αμέσως παθόντα** (βλ. συνδυαστικά **άρ. 114 επ. ΠΚ + 51 επ. ΚΠΔ**).

Η ποινική δίωξη κινείται από τον εισαγγελέα (άρ. 43 παρ. 1 ΚΠΔ):

-**με παραγγελία** για διενέργεια προανάκρισης ή ανάκρισης, ή
-**με απευθείας κλήση** στο ακροατήριο ή
-**με διαβίβαση της δικογραφίας** και σχεδίου του **κλητηρίου θεσπίσματος**, από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών προς τον εισαγγελέα εφετών, στις περιπτώσεις πλημμελημάτων των προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας του άρ. 111 παρ. 6 ΚΠΔ (άρ. 43 παρ. 2 ΚΠΔ), ή
-**με αίτηση** για την έκδοση ποινικής διαταγής (άρ. 409 ΚΠΔ).

ΠΡΟΣΟΧΗ: Αν η **μήνυση** ή η αναφορά είναι νόμω ή προφανώς ουσία αβάσιμη, τότε τίθεται στο **αρχείο** από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, κατ' **άρ. 43 παρ. 3 ΚΠΔ ως τροπ. με αρθρ. 67 Ν.5090/2024**, με συνοπτική αιτιολογία του εισαγγελέα εφετών.

ΕΓΚΛΗΣΗ (Άρθρο 51 - 58 ΚΠΔ)

Η έγκληση αποτελεί προαιρετική καταγγελία αξιόποινης πράξης, η οποία υποβάλλεται ενώπιον της αρμόδιας αρχής από τον παθόντα ή τον νόμιμο αντιπρόσωπό του. Αφορά κυρίως εγκλήματα που διώκονται κατ' έγκληση, ενώ μπορεί να υποβληθεί και για αυτεπαγγέλτως διωκόμενα αδικήματα.

ΔΙΑΔΙΚΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΗ - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (Άρθρο 70 - 108 ΚΠΔ)

- Διάδικοι στην ποινική δίκη είναι: (Άρθρο 70 ΚΠΔ)
Α) Ο **ύποπτος** Β) Ο **κατηγορούμενος** και Γ) Αυτός που **παρίσταται** για την υποστήριξη της κατηγορίας.

A. ΥΠΟΠΤΟΣ (άρθρο 244 παρ. 1 ΚΠΔ)

Ο ύποπτος έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα **89, 90, 91, 92 παρ. 1, 95, 96, 99 παρ. 1 εδ. α', 2 και 4, 100, 101, 102, 103 και 104 και 273 ΚΠΔ**

B. ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ (άρθρο 72-81 ΚΠΔ)

Όταν ενεργείται προανάκριση σύμφωνα με το άρθρο 245 παρ. 1 ως τροπ. με άρθρ. 80 Ν.5 172/2025, ο κατηγορούμενος μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα των άρθρων 89 έως 104 με εξαιρέση το δικαίωμα του άρθρου 99 παρ. 3. (Άρθρο 106 ΚΠΔ)

Η προανάκριση ενεργείται από οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο μετά από γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα, είναι συνοπτική και δεν περατώνεται **πριν ληφθεί η απολογία του κατηγορουμένου.**

- Όταν ενεργείται **προανάκριση** σύμφωνα με το άρθρο 245 παρ. 2, (**αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα, κίνδυνος από την αναβολή**) η εξέταση γίνεται όπως ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 273 και 274 και εκείνος που εξετάζεται έχει τα **δικαιώματα** που αναφέρονται στα άρθρα **95, 96, 97, 98, 100, 101 και 104.** (Άρθρο 105 ΚΠΔ)

- Στον **ύποπτο ή τον κατηγορούμενο**, ο οποίος **συλλαμβάνεται ή κρατείται**, παρέχεται αμέσως έγγραφο στο οποίο καταγράφονται τα δικαιώματά του και του επιτρέπεται να το διατηρεί στην κατοχή του καθ' όλη τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας του. (Άρθρο 96 ΚΠΔ)



Γ. ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ (άρθρο 82-88 ΚΠΔ)

Ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 92 και 100.

Το δικαίωμα της **Πρόσβασης στο υλικό δικογραφίας, αντίγραφα εγγράφων** μπορεί να το ασκήσει από την στιγμή που ο **ύποπτος θα κληθεί σε παροχή εξηγήσεων** ή ο κατηγορούμενος θα κληθεί σε **απολογία ή θα εκδοθεί εναντίον του ένταλμα σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής.**

Ενεργητική νομιμοποίηση (Άρθρο 63 ΚΠΔ): Οι δικαιούμενοι κατά τον αστικό κώδικα σε **αποζημίωση ή αποκατάσταση** από το έγκλημα ή σε **χρηματική ικανοποίηση** λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, ακόμη και όταν από διάταξη νόμου η υποχρέωση για την αποκατάσταση της ζημίας ή την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης περιορίζεται αποκλειστικά σε τρίτο πρόσωπο, **μπορούν να παραστούν στο ποινικό δικαστήριο** για την υποστήριξη της κατηγορίας. Ως τέλος παράστασης, με ποινή το απαράδεκτο αυτής, ορίζεται το ποσό των **σαράντα (40) ευρώ** που καταβάλλεται εφάπαξ με παράβολο υπέρ του δημοσίου είτε κατά την προδικασία είτε κατά την κύρια διαδικασία.

Εξαιρούνται από την υποχρέωση κατάθεσης παραβόλου οι δικαιούχοι νομικής βοήθειας, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο άρθρο 1 του Ν. 3226/2004.

Ως ευάλωτες ομάδες νοούνται τα άτομα που, λόγω κοινωνικών, οικονομικών ή προσωπικών συνθηκών, χρήζουν αυξημένης προστασίας. Σε αυτές περιλαμβάνονται εν-

δεικτικά άτομα χαμηλού εισοδήματος, άνεργοι, άστεγοι και ηλικιωμένοι. Επίσης, άτομα με αναπηρία, ανήλικοι, θύματα βίας ή εκμετάλλευσης και μονογονεϊκές οικογένειες. Τέλος, περιλαμβάνονται μετανάστες, πρόσφυγες και γενικά πρόσωπα που αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό.

Επισήμανση: Όπου σε ειδικούς νόμους προβλέπεται **δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής οι δικαιούμενοι παρίστανται μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των άρθρων 63 επ. του παρόντος κώδικα.**

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Έκθεση ονομάζεται το έγγραφο που συντάσσει **δημόσιος υπάλληλος** ο οποίος εκπληρώνει καθήκοντα στην ποινική διαδικασία για να βεβαιώσει πράξεις που έκανε ο **ίδιος ή άλλος αρμόδιος δημόσιος υπάλληλος** με τον οποίο **συμπράττει** ή δηλώσει τρίτων προσώπων που απευθύνονται σε αυτούς. (**Άρθρο 148**)

Η έκθεση πρέπει να **συντάσσεται** στον **τόπο** όπου γίνεται η πράξη ή η δήλωση που βεβαιώνεται σ' αυτήν και στον ίδιο το **χρόνο** της ενέργειας, ή, αν αυτό είναι αδύνατο, **αμέσως κατόπιν**. (Άρθρο 149)

Κατά τη σύνταξη της έκθεσης, όταν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, **παρίσταται δικαστικός γραμματέας ή ανακριτικός υπάλληλος**, και, αν δεν υπάρχουν αυτοί, **παρίστανται δύο μάρτυρες**.

Οι μάρτυρες πρέπει να μην έχουν ηλικία κάτω από 18 ετών, να μην έχουν συμφέρον από την έκβαση της υπόθεσης, να μην είναι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως τον τρίτο βαθμό με το δημόσιο υπάλληλο που συντάσσει την έκθεση ή τον κατηγορούμενο ή τον παριστάμενο για την υποστήριξη της κατηγορίας, να μην είναι προφανώς μεθυσμένοι ή διανοητικά άρρωστοι. Αν δεν υπάρχουν ούτε αυτοί οι μάρτυρες, ο δημόσιος υπάλληλος οφείλει να συντάξει την έκθεση μόνος του.

Η έκθεση **πρέπει να αναφέρει** τον **τόπο** και την **ημερομηνία** και, αν είναι δυνατόν, την **ώρα** κατά την οποία **άρχισε** και **τελείωσε** η **σύνταξή** της, τα **ονοματεπώνυμα** και την **κατοικία** των **προσώπων** που **παρευρέθηκαν** και τους τυχόν γνωστούς λόγους για τους οποίους δεν παρευρέθηκαν τα πρόσωπα που έπρεπε. Πρέπει να περιέχει **ακριβή περιγραφή** των πράξεων που **πιστοποιούνται** με την έκθεση ή των δηλώσεων τρίτων που έγιναν σ' αυτόν που συντάσσει την έκθεση, και να αναφέρει αν οι δηλώσεις αυτές **υπήρξαν αυθόρμητες** ή **προκλήθηκαν με ερωτήσεις** του υπαλλήλου. Η έκθεση **διαβάζεται** μπροστά σε όσους κατά το άρθρο 150 συνεργάστηκαν, και **υπογράφεται** από αυτούς, καθώς και από τους **μάρτυρες** που εξετάστηκαν από το δημόσιο υπάλληλο που συνέταξε την έκθεση. Αν κάποιος απ' αυτούς που συνεργάστηκαν ή εξετάστηκαν **δεν ξέρει ή αρνείται** να υπογράψει, αυτό **αναφέρεται** στην έκθεση. (**Άρθρο 151**)

Η έκθεση έχει **αποδεικτική δύναμη** ωστόσο **αποδειχθεί το αντίθετο**. Για όσα όμως βεβαιώνονται σ' αυτήν ότι έγιναν από δημόσιο υπάλληλο η έκθεση έχει αποδεικτική δύναμη **ωστόσο προσβληθεί για πλαστότητα**. Αυτό δεν εμποδίζει πάντως το δικαστή να εκτιμήσει το περιεχόμενο της έκθεσης ελεύθερα. (Άρθρο 152)

Η έκθεση είναι **άκυρη**, όταν λείπουν η **χρονολογία** (εκτός αν προκύπτει με βεβαιότητα από το όλο περιεχόμενο της έκθεσης ή από άλλα έγγραφα που επαναλαμβάνονται σ' αυτήν), η **αναγραφή των ονομάτων** και των **επωνύμων** ή η **υπογραφή** των προσώπων που έχουν **συμπράξει** σύμφωνα με το άρθρο 150 ή που εξετάσθηκαν ή η **υπογραφή** του δημόσιου υπαλλήλου που συντάσσει την έκθεση. (Άρθρο 153)



Τρόπος Συμπλήρωσης Δελτίων Παραβάσεων

1. Η μήνυση που συντάσσεται από τον βεβαιώνοντα την παράβαση Αστυνομικό θα πρέπει να έχει όλα τα στοιχεία ταυτότητας του μηνυμένου δηλαδή : **επώνυμο - όνομα - πατρώνυμο - μητρώνυμο - έτος γεννήσεως - τόπος γεννήσεως - τόπος κατοικίας (διεύθυνση και Α.Τ. που υπάγεται) - επάγγελμα -αριθμός δελτίου ταυτότητας - ημερομηνία και Αρχή Έκδοσης - Α.Φ.Μ. e-mail και κινητό**



2. Είναι απαραίτητο να συμπληρώνεται στο δελτίο ο Α.Φ.Μ και αν πρόκειται για κατ/μα αυτό μπορούμε να το μάθουμε από τις αποδείξεις της ταμειακής μηχανής που πρέπει πάντοτε και να τις επισυνάψουμε στο δελτίο.

3. Αν πρόκειται για κατ/μα Υγ. Ενδιαφέροντος στο Δελτίο Παράβασης σημειώνουμε και τα στοιχεία ταυτότητας του δικαιούχου της άδειας και τα στοιχεία ταυτότητας του προσώπου που βρίσκεται ως υπεύθυνος στο κατ/μα κατά την στιγμή του ελέγχου.

Αν η άδεια ανήκει σε νομικό πρόσωπο (π.χ. σε εταιρεία) τότε σημειώνουμε στο δελτίο την επωνυμία του νομικού προσώπου (όπως αυτή αναγράφεται στο αποδεικτικό γνωστοποίησης) και τα στοιχεία ταυτότητας του τυχόν παριστάμενου ως υπεύθυνου στο κατ/μα κατά την στιγμή του ελέγχου, καθώς επίσης εξακριβώνουμε τα στοιχεία νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

4. Στο δελτίο παράβασης πρέπει οι καταχωρήσεις να απαντούν με πληρότητα στα παρακάτω ερωτήματα: **ΠΟΥ, ΠΟΤΕ, ΠΟΙΟΣ, ΤΙ, ΠΩΣ και ΓΙΑΤΙ**.

Πρέπει, επίσης, να αποφεύγονται οι συγκοπτόμενοι τύποι και λέξεις εκτός εάν πρόκειται για τύπους και λέξεις στο γραπτό λόγο, οι αποξέσεις, οι αποσβέσεις και παραπομπές, ως επίσης το όλο κείμενο να είναι ευανάγνωστο.

5. Στις **παραβάσεις σε βαθμό πλημ/τος** ο παραβάτης ή οδηγείται στο αυτόφωρο (**συνοπτική διαδικασία**) ή υποβάλλεται εναντίον του έκθεση προφορικής μήνυσης (**απλή - τακτική διαδικασία**).

ΑΥΤΟΦΩΡΟ ΕΓΚΛΗΜΑ (Άρθρο 242 Κ.Π.Δ.)

Αυτόφωρο είναι το έγκλημα που ο δράστης του συλλαμβάνεται την ώρα που αυτό είναι εν τω πράττεσθαι και όταν τελέσθηκε πρόσφατα.

Γνήσιο αυτόφωρο έγκλημα έχουμε όταν ο δράστης καταλαμβάνεται τη στιγμή που διαπράττει το έγκλημα, πρέπει δηλαδή να καταληφθεί ο δράστης καθ' όν χρόνο βρίσκεται στο στάδιο της απόπειρας (αρχή εκτέλεσης πράξης) είτε καθ' όν χρόνο βρίσκεται στη φάση πλήρωσης της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος.

Μη γνήσιο αυτόφωρο έγκλημα έχουμε όταν αυτό τελέσθηκε πρόσφατα.

Πρόσφατα θεωρείται ότι έγινε η πράξη στις εξής περιπτώσεις:

α) όταν ο δράστης καταδιώκεται από τη δημόσια δύναμη ή από τον παθόντα ή με δημόσια κραυγή.

β) όταν επιδεικνύεται από το κοινό.

γ) όταν κατανομάζεται από το κοινό.

δ) όταν συλλαμβάνεται οπουδήποτε να έχει αντικείμενα ή πειστήρια (όπλα, εργαλεία κ.λ.π.) από τα οποία συμπεραίνεται ότι αυτός διέπραξε το έγκλημα.

Το έγκλημα παύει να θεωρείται αυτόφωρο σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις μετά τα μεσάνυχτα της επόμενης μέρας από τη διάπραξη του.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι το έγκλημα μπορεί να είναι αυτόφωρο **το λιγότερο επί 24 ώρες και 1 λεπτό και το ανώτερο επί 47 ώρες και 59 λεπτά.**

Διαρκές έγκλημα είναι το έγκλημα του οποίου είναι εν τω πράττεσθαι όλο το χρονικό διάστημα κατά το οποίο διαρκεί η παράνομη κατάσταση που δημιουργήθηκε από αυτό (αρπαγή, παράνομη κατακράτηση, εγκατάλειψη εγκυμονούσας).

Στα εγκλήματα αυτά η σύλληψη μπορεί να ενεργηθεί μέχρι το χρονικό σημείο κατά το οποίο εξακολουθεί να υφίσταται η παράνομη κατάσταση π.χ. όσο ο δράστης συνεχίζει την παράνομη κατακράτηση του θύματος.

Τα εγκλήματα που τελούνται από ανηλίκους δεν δικάζονται ως αυτόφωρα.

Ενέργειες επί αυτοφώρου πλημμελήματος ή κακούργηματος

Α. Ο αστυνομικός:

- **Συλλαμβάνει** τον δράστη και ενεργεί επ' αυτού αμέσως **σωματική έρευνα** για ανεύρεση και κατάσχεση πειστηρίων του εγκλήματος (κλοπιμαία, ναρκωτικά, όπλα, εργαλεία κ.λ.π.). - Εξακριβώνει τους **αυτόπτες μάρτυρες** και σημειώνει τα στοιχεία ταυτότητάς τους. - **Οδηγεί** τον δράστη στην αρμόδια αστυνομική υπηρεσία, μετά του παθόντος και των πειστηρίων. - Η αρμόδια Αστυνομική Υπηρεσία διενεργεί προανάκριση αυτεπαγγέλτως

Β. **Ο επ' αυτοφώρω συλληφθείς κατηγορούμενος**, μετά της σχηματισθείσας κατ' αυτού δικογραφίας, των πειστηρίων και της έκθεσης κατάσχεσης αυτών, **προσάγεται στον αρμόδιο Εισαγγελέα το αργότερο εντός 24 ωρών** από της σύλληψης, αν δε η σύλληψη έγινε εκτός της έδρας του Εισαγγελέα, αυτός προσάγεται εντός του απολύτως αναγκαίου προς μεταγωγή χρόνου (αρ.279 § 1 Κ.Π.Δ.).

Γ. Επί αυτοφώρου πλημ/τος ή κακουργήματος που **δίδεται πάντοτε κατ' έγκληση** και ουδέποτε αυτεπαγγέλτως (εξύβριση, απειλή, εκούσια απαγωγή κ.λ.π.) ο αστυνομικός **ρωτά τον παθόντα εγγράφως και ρητώς** με την υποβολή έγκλησης αν **επιθυμεί την ποινική δίωξη** του δράστη, και αν ο παθών δηλώσει ότι επιθυμεί, τότε ο αστυνομικός ενεργεί περαιτέρω ως εάν το έγκλημα διωκόταν αυτεπαγγέλτως.

- Αν ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί τη δίωξη του δράστη (και δεν πρόκειται για κακούργημα), ο Αστυνομικός σημειώνει σε φύλλο χαρτίου τα στοιχεία ταυτότητας του δράστη και των μαρτύρων και εγχειρίζει τούτο στον παθόντα, στον οποίο κάνει γνωστό ότι δικαιούται να υποβάλλει έγκληση εντός τριμήνου από την ημέρα εκείνη.

- Αν ο αστυνομικός αμφιβάλλει περί του εάν το έγκλημα δίδεται αυτεπαγγέλτως ή κατ' έγκληση, προσάγει τον δράστη και οδηγεί τον παθόντα στον Αξιωματικός Υπηρεσίας του οικείου Τμήματος.

ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ (άρθρο 245 ΚΠΔ)

1. Η προανάκριση ενεργείται από ανακριτικό υπάλληλο κατόπι γραπτής παραγγελίας του εισαγγελέα, έχει συνοπτικό χαρακτήρα και, κατ' αρχήν, δεν περατώνεται πριν ληφθεί η απολογία του κατηγορουμένου, εκτός αν αυτός, αν και κλητεύθηκε νόμιμα, δεν εμφανιστεί. Η παραγγελία δίνεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις (όπως η ποινική διαπραγμάτευση) ισοδυναμεί με άσκηση ποινικής δίωξης.

Ο ανακριτικός υπάλληλος είναι υποχρεωμένος να διενεργήσει όλες τις αναγκαίες προανακριτικές πράξεις, να εξετάσει μάρτυρες και να καλέσει τον κατηγορούμενο σε απολογία. Αν τα πρόσωπα βρίσκονται εκτός της περιφέρειάς του, ζητείται η συνδρομή του αρμόδιου ανακριτικού υπαλλήλου, ο οποίος ενεργεί εντός προθεσμίας και επιστρέφει τη δικογραφία.

Η προανάκριση περατώνεται με απευθείας κλήση στο ακροατήριο, με εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστικό συμβούλιο όταν δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ή με παραπομπή σε κύρια ανάκριση, εφόσον προκύπτει κακούργημα. (άρθρο 245 παρ. 1 ΚΠΔ ως τροπ με άρθρο 80 Ν.5172/2025).

2. Η ειδική περίπτωση της αστυνομικής ή αυτεπάγγελτης προανάκρισης (245 παρ. 2 ΚΠΔ.)

Αν υπάρχουν ενδείξεις ότι τελέστηκε αδίκημα και από την **καθυστέρηση απειλείται άμεσος κίνδυνος απώλειας των αποδεικτικών στοιχείων** ή υπάρχει **δυσχέρεια** πραγματοποίησης συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης ή κτήσης αποδεικτικού στοιχείου στο μέλλον ή αν **πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα**, οι κατά το άρθρο 31 **ανακριτικοί υπάλληλοι** είναι **υποχρεωμένοι** να επιχειρούν **όλες τις ανακριτικές πράξεις** που είναι αναγκαίες για να βεβαιωθεί η πράξη και να ανακαλυφθεί ο δράστης, **έστω και χωρίς προηγούμενη παραγγελία του εισαγγελέα**. Στην περίπτωση αυτή **ειδοποιούν τον εισαγγελέα** με το ταχύτερο μέσο και του **υποβάλλουν** χωρίς χρονοτριβή τις **εκθέσεις** που συντάχθηκαν.

-Τι ακολουθεί το πέρας της αυτεπάγγελτης προανάκρισης:



- Ο εισαγγελέας, αφού λάβει τις εκθέσεις και το αποδεικτικό υλικό της αυτεπάγγελτης προανάκρισης, ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 43 ΚΠΔ, δηλαδή δύναται να εκδώσει πράξη αρχειοθέτησης (αρ. 43.3,4 ΚΠΔ) ή να παραγγείλει ανάκριση επί κατοργήματος ή πλημμελήματος που πιθανολογείται επιβολή μέτρων δικονομικού καταναγκασμού ή να εισαγάγει την υπόθεση με κλητήριο θέσπισμα στο αρμόδιο δικαστήριο ή να υποβάλει αίτημα για έκδοση ποινικής διαταγής (αρ. 409 ΚΠΔ).

ΣΥΛΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ (Άρθρο 275 - 300 ΚΠΔ)

Επιτρέπεται μόνο:

α) - Στα **αυτόφωρα** εγκλήματα. (Άρθρο 275 ΚΠΔ)

Αν πρόκειται για αυτόφωρο **κακούργημα ή πλημμέλημα οι ανακριτικοί** υπάλληλοι του άρθρου 31, καθώς και κάθε αστυνομικό όργανο, έχουν υποχρέωση, ενώ οποιοσδήποτε **πολίτης το δικαίωμα**, να συλλάβουν το δράστη, τηρώντας τις διατάξεις του Συντάγματος και του άρθρου 279 του κώδικα για την άμεση προσαγωγή του στον εισαγγελέα.

- Στα εγκλήματα που διώκονται **με έγκληση**

δεν επιτρέπεται η σύλληψη, εκτός αν προηγουμένως υποβληθεί η έγκληση, έστω και προφορικά, σε εκείνον που έχει δικαίωμα να συλλάβει το δράστη. Ή

β) Σύλληψη **με ένταλμα** (Άρθρο 276 ΚΠΔ)

Αν πρόκειται για πρόσωπο που **καταδιώκεται νόμιμα** με ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένο ένταλμα του ανακριτή ή βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου, που πρέπει να επιδίδονται κατά τη στιγμή της σύλληψης.

(Άρθρο 6 § 1 του Συντάγματος του 1975).

Το ένταλμα σύλληψης περιέχει το όνομα, το επώνυμο, την κατοικία και την ακριβέστερη δυνατή περιγραφή του προσώπου που συλλαμβάνεται, σημείωση για το έγκλημα για το οποίο κατηγορείται και μνεία του άρθρου που το προβλέπει. Έχει επίσης την επίσημη σφραγίδα και την υπογραφή του ανακριτή και του γραμματέα.

Κατά τη σύλληψη πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) Εξακριβώνεται η **ταυτότητα** του προσώπου που συλλαμβάνεται.

β) Αν η σύλληψη γίνεται βάση καταδιωκτικού εγγράφου, **κοινοποιείται** στον συλλαμβανόμενο κατά τη στιγμή της σύλληψης.



γ) Αμέσως μετά τη σύλληψη γίνεται **σωματική έρευνα** για την ανεύρεση και κατάσχεση όπλων ή άλλων αντικειμένων που μπορούν να διευκολύνουν την απόδραση ή πειστηρίων αδικήματος, τα οποία ενδέχεται να εξαφανίσει ο συλληφθείς.

δ) Όταν υπάρχει **υπόνοια φυγής**, ένεκα της προηγούμενης διαγωγής ή συμπεριφοράς που δείχνει το πρόσωπο που συλλαμβάνεται, δεσμεύεται με χειροπέδες, για την πρόληψη απόδρασης.

ε) Όταν το πρόσωπο που πρέπει να συλληφθεί βρίσκεται μέσα σε πλήθος ή σε ομάδα που είναι σε ευθυμία ή κάτω από συνθήκες ή περιστάσεις που πιθανολογούν την εξέγερση του πλήθους εναντίον των Αστυνομικών που επιχειρούν την σύλληψη και συνεπώς την **διατάραξη της κοινής ησυχίας και την ματαίωση της σύλληψης**, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος απόδρασης ή εξαφάνισης του, πρέπει να αναβάλλεται η σύλληψη για να προληφθεί ενδεχόμενη αντίσταση για την απελευθέρωσή του, διαφορετικά να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε η σύλληψη να γίνεται με ενισχυμένη δύναμη.

Όταν πρόκειται για αυτόφωρο έγκλημα, πρέπει να αποφεύγεται η σύλληψη του δράστη, όταν αυτό είναι ασήμαντο πλημμέλημα και απειλείται από τη σύλληψη η διατάραξη της τάξης και η πρόκληση σοβαρότερων αξιοποιώνων πράξεων. (Άρθρο 119 του 141/91 Π.Δ.).

Οι Αστυνομικοί κατά τη σύλληψη πρέπει να ενεργούν με σύνεση και σταθερότητα, να τηρούν άψογη συμπεριφορά και να αποφεύγουν κάθε ενέργεια που μπορεί να **βλάψει την τιμή και την υπόληψη** του συλληφθέντος και γενικά να προσβάλει την αξιοπρέπεια του. (Άρθρο 7 § 2 του συντάγματος 75 και 120 § 1 του 141/91 Π.Δ.). Οφείλουν να συμπεριφέρονται στον συλληφθέντα με προσήνεια, να μην μεταχειρίζονται εναντίον του, χωρίς ανάγκη, βία και **να τον δεσμεύουν μόνο όταν αντιδρά βίαια ή είναι ύποπτος φυγής**. (Άρθρο 278 § 2 του Κ.Π.Δ. και 120 § 2 του 141/91 Π.Δ.).

Η σύλληψη επιτρέπεται:

α) Την **ημέρα** όταν υπάρχει **αυτόφωρο έγκλημα ή καταδωκτικό έγγραφο στα δημόσια μέρη** και στην κατοικία όταν ρητά **επιτρέπει την είσοδο** ο ένοικος. Αν υπάρξει άρνηση του ενοίκου, τότε φρουρείται η κατοικία μέχρι όταν ενεργηθεί κατ' οίκον έρευνα όπως ο νόμος ορίζει για τη σύλληψη του προσώπου που κατέφυγε μέσα σε αυτή.

β) **Τη νύκτα** όταν το πρόσωπο διώκεται νόμιμα χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις στα δημόσια μέρη, όταν **την είσοδο στην κατοικία ζητήσει ρητά ο ένοικος**. Η είσοδος κατά τη νύκτα για να γίνει σύλληψη, χωρίς την συγκατάθεση του ενοίκου, **επιτρέπεται μόνο στον εισαγγελέα ή ανακριτή ή ειρηνοδίκη ή παισιματοδίκη** έχοντας ως δεύτερο ανακριτικό υπάλληλο τον αρμόδιο καθ' ύλη και κατά τόπο ανακριτικό υπάλληλο.

Εάν τα πρόσωπα αυτά δεν παρίστανται και μέχρι της άφιξής τους, οι Αστυνομικοί **φρουρούν την κατοικία** για να προλάβουν απόδραση του καταδιωκόμενου και ειδοποιούν την Υπηρεσία τους. (Άρθρα 108 παρ. 1 του 141/91 Π.Δ. 6 και 9 του συντάγματος του 75 και 253,254, 255, 256, 275, 276, 277 του Κ.Π.Δ.).

Δεν επιτρέπεται η σύλληψη κατά τη διάρκεια της ιερουργίας μέσα σε οικοδόμημα

προορισμένο για τη Θεία Λατρεία . (Άρθρο 108 § 2 και 141/91 και 278 § 1 εδάφιο α' του Κ.Π.Δ.).

Προσαγωγή του κατηγορουμένου. (Άρθρο 279 ΚΠΔ)

-Ο **συλλημβανόμενος** επ' αυτοφώρω ή με ένταλμα **οδηγείται χωρίς αναβολή στον αρμόδιο εισαγγελέα**, το αργότερο μέσα σε **είκοσι τέσσερις (24) ώρες** από τη σύλληψή του και, αν η σύλληψη έγινε έξω από την έδρα του, στον απολύτως αναγκαίο χρόνο για την μεταφορά του.

Ειδικά σε περίπτωση σύλληψης **επ' αυτοφώρω για πλημμέλημα**, ο ανακριτικός υπάλληλος εντός δώδεκα (12) ωρών ειδοποιεί με το ταχύτερο μέσο τον εισαγγελέα, ο οποίος μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητα του εγκλήματος και την προσωπικότητα του δράστη, να δώσει εντολή **να αφεθεί αυτός ελεύθερος** και να μην εφαρμοσθεί η προβλεπόμενη για τα αυτόφωρα εγκλήματα διαδικασία του άρθρου 418 παρ. 1 εδ. α' και παρ. 2.

Στην περίπτωση αυτή ο ανακριτικός υπάλληλος υποβάλλει στον εισαγγελέα, χωρίς χρονοτριβή, όλες τις εκθέσεις που συντάχθηκαν για τη συγκεκριμένη υπόθεση.

2. Αν ο συλλημβανόμενος **αμφισβητεί την ταυτότητα** που του αποδίδεται ή ισχυρίζεται ότι έπαυσε να ισχύει το ένταλμα σύλληψης ή το βούλευμα, οδηγείται σε έναν από τους ανακριτικούς υπαλλήλους του τόπου της σύλληψης που αναφέρονται στο άρθρο 31. Ο ανακριτικός υπάλληλος εξετάζει τα στοιχεία της ταυτότητας και ζητεί πληροφορίες με το ταχύτερο μέσο για την ισχύ του εντάλματος ή του βουλεύματος. Αν η ταυτότητα δεν αποδείχθηκε ή έχει παύσει να ισχύει το ένταλμα σύλληψης ή το βούλευμα, ή δεν εκδόθηκε το ένταλμα σύμφωνα με τον τύπο που απαιτείται, εκείνος που έχει συλληφθεί **απολύεται αμέσως**. Σε κάθε άλλη περίπτωση, ο ανακριτικός υπάλληλος τον στέλνει μαζί με την έκθεση που έχει συντάξει στην αρχή που ζήτησε τη σύλληψή του, η οποία μπορεί επίσης να εξετάσει και αυτή την ταυτότητά του. (Άρθρο 279 ΚΠΔ)

ΔΕΛΤΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ

Άρθρο 1 ν.δ. 127/1969 ως η παρ.1 αντικ. με παρ. 3 άρθρ. 13 Ν.3345/2005, Ν1599/86, Ν.4912/22

“1. Έλληνες πολίτες που κατοικούν ή διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα και έχουν **συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας τους υποχρεούνται να εφοδιασθούν με δελτίο αστυνομικής ταυτότητας**, το οποίο εκδίδεται ατελώς, κατά τις διατάξεις του παρόντος νομοθετικού διατάγματος. Κατ' εξαίρεση **οι στρατιωτικοί των Ενόπλων Δυνάμεων και του Λιμενικού Σώματος, το αστυνομικό προσωπικό, οι συνοριακοί φύλακες, οι ειδικοί φρουροί, καθώς και το πυροσβεστικό προσωπικό του Πυροσβεστικού Σώματος** που τελούν στην ενέργεια ή σε πολεμική ή μόνιμη διαθεσιμότητα εφοδιάζονται μόνο με ειδικά δελτία ταυτότητας που χορηγούνται από την Υπηρεσία τους.”



- Μη έκδοση ταυτότητας: Πλημ/μα, άρθρο 1 και 13 **ΝΔ. 127/1969**



Ταυτοποίηση φυσικών προσώπων

Άρθρο 80 Ν. 4954/2022 (Α' 136) και υπ αριθμ 4082/2022 (Β' 3982) ΚΥΑ.

Λειτουργία ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής για κινητές συσκευές (mobile application), προσβάσιμη μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr-ΕΨΠ), μέσω της οποίας κάθε φυσικό πρόσωπο δύναται να αποθηκεύει στοιχεία που αφορούν στο **αστυνομικό δελτίο αστυνομικής ταυτότητας (Δ.Α.Τ) ή στην άδεια οδήγησης οχήματος**. Το φυσικό πρόσωπο δύναται να επιδεικνύει τα ανωτέρω στοιχεία, για τον **σκοπό της ταυτοποίησής του**, μεταξύ άλλων, σε κάθε **φορέα του δημόσιου τομέα** κατά την έννοια της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143) ή **δικαστική αρχή**, με αρμοδιότητα για τον έλεγχο της ταυτότητας [π.χ. **εξακριβωση στοιχείων σύμφωνα με την παρ. 15 του άρθρου 74 του π.δ. 141/1991 (Α' 58)**] ή την ταυτοποίηση του φυσικού προσώπου.

ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Ισχύουσα Νομοθεσία (άρθρο 10 Π.Δ. 417/93)

- Άρθρο 86 παρ. 1ζ Ν. 3463/2006 (Α' 114)

- Άρθρο 31 Ν. 3013/2002 (Α' 102), όπως τροπ. με άρθρο 16 παρ.1 Ν. 3345/2005.

Η **βεβαίωση ταυτοπροσωπίας** ανήλικων προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ. 3 του Π.Δ. 417/1993 και αφορά αποκλειστικά Έλληνες πολίτες. Προϋπόθεση είναι ο ανήλικος να μην διαθέτει δελτίο αστυνομικής ταυτότητας, δηλαδή να είναι **κάτω των 12 ετών**. Για τη χορήγησή της απαιτείται πιστοποιητικό δημοτολογίου με πρόσφατη φωτογραφία, επί του οποίου βεβαιώνεται η ταυτοπροσωπία από τον οικείο Δήμο.

Ο ανήλικος προσέρχεται αυτοπροσώπως **συνοδευόμενος από γονέα ή ασκούντα τη γονική μέριμνα**. Σε περίπτωση αδυναμίας προσέλευσης, απαιτούνται δύο μάρτυρες (εκ των οποίων ο ένας γονέας) με επίδειξη ταυτότητας και βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής. Αρμόδιοι για την έκδοση της βεβαίωσης είναι οι Δήμοι, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους για πιστοποιητικά προσωπικής κατάστασης, καθώς και τα Κ.Ε.Π., τα οποία χορηγούν τη βεβαίωση για κάθε νόμιμη χρήση.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (Ν.4619/19ΠΚ, Ν.4855/21, Ν.4908/22, Ν.5271/2026)



Σύνταγμα και ποινικό δίκαιο

Το Ποινικό Δίκαιο συνδέεται με τη συνταγματική νομοθεσία μας, πολλές από τις θεμελιώδεις αρχές που προβλέπονται ήδη και στο σύνταγμα ως κανόνες υπέρτερης τυπικής ισχύος.

Οι αρχές αυτές είναι :

- (α) Η αρχή της **νομιμότητας** (nulla crimen nulla poena sine lege) (άρθρο 7 παρ.1 Σ)
- (β) Η αρχή ουδεμίας ποινής **χωρίς δίκη** (άρθρο 96 παρ.1 Σ)
- (γ) Η αρχή **ουδέν έγκλημα**, ουδεμία ποινή χωρίς πράξη (άρθρο 7 παρ.1 Σ)
- (δ) Η αρχή της **ενοχής** (άρθρο 2 παρ.1 Σ)
- (ε) Η αρχή της **αναλογικότητας** (άρθρο 25 παρ.1 Σ)